

Účast obviněného u hlavního líčení

Byť se obviněný obstrukcemi vyhýbá účasti na jednání soudu, soudy na něj nemohou uvalit vazbu, aniž by se vypořádaly s otázkou, zda nelze jeho účast zajistit méně intenzivními prostředky. Jinak dochází k porušení práva zaručeného čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 2854/25 ze dne 20.11.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele M. S., zastoupeného Mgr. M.G., advokátem, sídlem O., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. července 2025 č. j. 4 To 163/2025-4911 a usnesení Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 27. června 2025 č. j. 1 T 119/2023-4864, za účasti Krajského soudu v Ostravě a Okresního soudu ve Frýdku-Místku, jako účastníků řízení, a Krajského státního zastupitelství v Ostravě a Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku, jako vedlejších účastníků řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. července 2025 č. j. 4 To 163/2025-4911 byla porušena základní práva stěžovatele zaručená čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. července 2025 č. j. 4 To 163/2025-4911 se ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I. Vymezení věci a dosavadní průběh řízení

- Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").
- Z ústavní stížnosti a jejích příloh se podává, že stěžovatel je stíhán pro zločin dotačního podvodu podle § 212 odst. 1, odst. 5 písm. c) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písmena a) trestního zákoníku a přečin maření přípravy a průběhu voleb a referenda podle § 351 trestního zákoníku.
- Napadeným usnesením Okresního soudu ve Frýdku-Místku (dále jen "okresní soud") bylo podle § 68 odst. 1 a § 69 odst. 6 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), rozhodnuto, že z důvodů uvedených v § 67 písm. a) trestního řádu se stěžovatel bere do vazby a jím nabízený slib se podle § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu nepřijímá a jím nabízená peněžitá záruka se dle 73a odst. 1 trestního řádu nepřijímá.
- Napadeným usnesením Krajského soudu v Ostravě (dále jen "krajský soud") bylo usnesení okresního soudu zrušeno a bylo rozhodnuto obdobně, pouze s tím rozdílem, že peněžitá záruka byla nepřijata podle § 73a odst. 2 písm. b) trestního řádu.

II. Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel rekapituluje, že nařízená hlavní líčení v jeho trestní věci byla opakovaně odvolávána pro jeho omluvy ze zdravotních důvodů. Následně soud nechal ke zdravotnímu stavu stěžovatele vypracovat znalecký posudek, z jehož závěrů vyplynulo, že zdravotní problémy mu na účasti na

líceních nebrání. Po další neúčasti stěžovatele na hlavním líčení odůvodňované zdravotním stavem pak okresní soud dne 19. 6. 2025 vydal příkaz k zatčení stěžovatele, na základě kterého byl stěžovatel zadržen, dovezen do Nemocnice Třinec p. o. k ošetření, a poté k vazebnímu zasedání, kde byl vzat do vazby.

6. Stěžovatel namítá, že oba soudy se opomněly zabývat možnostmi využití mírnějších prostředků, kterými trestní řád umožňuje zajistit účast stěžovatele u hlavního líčení, a to zejména institutem předvedení dle § 90 trestního řádu. I když se stěžovatel nedostavoval k hlavnímu líčení, byl vůči orgánům činným v trestním řízení kontaktní, přebíral písemnosti a bylo známo místo jeho pobytu (v domě u rodičů). Jde o podobnou situaci, jaká byla řešena nálezem sp. zn. I. ÚS 404/25, viz zejména jeho body 25 až 29 a 31 až 34.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud předtím, než přistoupí k meritornímu posouzení ústavní stížnosti, zkoumá, zda splňuje všechny zákonem požadované náležitosti a zda jsou dány podmínky jejího věcného posouzení stanovené zákonem o Ústavním soudu.

8. Co se týče usnesení okresního soudu, to bylo již dříve zrušeno usnesením krajského soudu a vzhledem k tomu musel Ústavní soud považovat ústavní stížnost v této části za návrh, k jehož projednání není příslušný.

9. U zbývajících částí návrhu Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas k tomu oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

IV. Vyjádření k věci

10. Ústavní soud vyzval účastníky a vedlejší účastníky řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

11. Krajský soud toliko odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí.

12. Okresní soud, Okresní státní zastupitelství ve Frýdku-Místku a Krajské státní zastupitelství v Ostravě poskytnuté možnosti k uplatnění argumentů proti podané ústavní stížnosti nevyužily.

13. Ústavní soud nepovažoval za nutné zasílat obdržené vyjádření stěžovateli k replice, neboť neobsahovalo žádné nové závažné skutečnosti nebo argumentaci, které by měly vliv na posouzení věci.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

a) obecná východiska

14. Úkolem Ústavního soudu je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy). Ústavní soud v řízení o ústavní

stížnosti fyzické osoby není povolán k přezkumu správnosti použití běžného zákona a zasáhnout do rozhodovací činnosti soudů může jen tehdy, shledá-li současně porušení ústavně zaručeného základního práva či svobody [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Ve své rozhodovací praxi Ústavní soud opakovaně vyjadřuje zásadu sebeomezení, která při posuzování ústavnosti omezení osobní svobody vazbou umožňuje zásah Ústavního soudu pouze tehdy, jsou-li závěry soudů v extrémním rozporu se zjištěným skutkovým stavem, nebo není-li rozhodnutí odůvodněno (např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 161/04).

15. Vazba představuje významný zásah do života obviněného, neboť jej izoluje od rodinného, sociálního a pracovního prostředí a nezřídka jej stigmatizuje, což má pro něj závažné sociální, psychologické a ekonomické důsledky. Zbavována svobody a vystavována uvedeným negativním dopadům je přitom osoba presumovaně nevinná, před případným definitivním vyslovením její viny, což svědčí o výjimečnosti tohoto institutu [srov. nález sp. zn. II. ÚS 897/08 (N 139/50 SbNU 235)].

16. Výklad konkrétních skutečností odůvodňujících vazbu podle § 67 trestního řádu je především věcí obecných soudů. Ty musí při znalosti skutkových okolností v dané fázi trestního řízení posoudit, zda zjištěné okolnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, zda má znaky trestného činu, zda jsou zřejmé důvody k podezření, že daný trestný čin spáchal obviněný, zda existuje důvodná obava, že se obviněný zachová způsobem uvedeným v § 67 trestního řádu (tedy u tzv. vazby útěkové že uprchne nebo se bude skrývat) a zda účelu vazby není možno dosáhnout jinak. Rozhodování o vazbě přitom nelze pojímat jako rozhodování o vině obviněného a jemu uloženém trestu.

17. Z čl. 36 Listiny a z čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyplývá, že rozhodnutí soudu, na jehož základě došlo k zbavení osobní svobody, musí být náležitě odůvodněno, což znamená, že z něj musí být seznatelné důvody, pro které soud považoval za splněné ústavněprávní požadavky pro tento zásah [srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 2468/11 (N 6/72 SbNU 83), sp. zn. IV. ÚS 3441/11 (N 61/64 SbNU 723) nebo z poslední doby sp. zn. IV. ÚS 170/25 body 19 a 20)]. Argumenty použité soudy k odůvodnění existence reálného rizika, či důvodné obavy, musí mít jasnou vazbu k danému riziku. Jen tak je možné ověřit, zda byly dodrženy uvedené ústavněprávní požadavky. Výklad podústavních norem přitom nesmí být svévolný či nerozumný, nebo vybočující z obecně akceptovaných pravidel výkladu právních předpisů [např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 1796/11 (N 178/63 SbNU 69), sp. zn. III. ÚS 224/98 (N 98/15 SbNU 17) nebo sp. zn. I. ÚS 2654/10 (N 94/61 SbNU 453)]. Požadavek jistoty bez důvodných pochybností je však standardem, který má své místo při rozhodování o vině a trestu [srov. již nález sp. zn. I. ÚS 62/96 (N 74/6 SbNU 27)].

18. Při nespolupráci obviněného s orgány činnými v trestním řízení je nutno zvažovat, zda jde skutečně o obavu z útěkového vazebního důvodu, či jen o obavu z obstrukčního chování. Pouhá skutečnost, že se obžalovaný nedostavil k hlavnímu líčení, ač byl řádně předvolán, obavu, že se skrývá, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání, neodůvodňuje. Nutnost zabezpečení přítomnosti obviněného na hlavním líčení ani všeobecný zájem na jeho nerušeném a plynulém průběhu nejsou samy o sobě důvodem vazby. Vzetím do vazby nelze nahrazovat jiné zákonné způsoby zabezpečení účasti obviněného. Zdržování řízení není považováno za akceptovatelný důvod ke zbavení osobní svobody rovněž i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (srovnej rozsudek Tymoshenko proti Ukrajině, stížnost č. 49872/11, bod 270). Účast obviněného je možno zabezpečit především jeho předvedením policejním orgánem podle § 90 trestního řádu. V případě obstrukcí ze strany obhájce pak lze zvažovat možnost aplikace § 37a odst. 1 písm. b) trestního řádu, eventuálně iniciaci kárného řízení. Teprve v případě, že by obstrukcím obhajoby nebylo možno zabránit ani naznačenými prostředky, by teprve bylo možno zvažovat, že prostor obecného soudu je již zúžen do té míry, že jednání stěžovatele je nutno považovat za skrývání se ve smyslu § 67 písm. a) trestního řádu (nález sp. zn. I. ÚS 2183/12 bod 18 až 20, podobně i nález sp. zn. III. ÚS 1966/24 bod 40 a 41, a sp. zn. I. ÚS 404/25 bod 26 a násl.).

b) vlastní posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

19. V posuzované věci není sporu o tom, že stěžovatel jednal obstrukčně, neboť se nedostavoval k soudu, ač jeho zdravotní obtíže, na které odkazoval, nebyly natolik závažné, aby mu v tom bránily. Potud jsou závěry obecných soudů řádně odůvodněny, a stěžovatel je v ústavní stížnosti ostatně ani nerozpорије. Jak však bylo vyloženo výše, existence obstrukčního jednání v podobě svévolného nedostavování se k soudním jednáním ještě bez dalšího neznámá i existenci vazebního důvodu. Ta nastává až tehdy, pokud nelze zajistit účast stěžovatele mírnějšími prostředky, zejména jeho předvedením policejním orgánem podle § 90 trestního řádu. O vazbě by tak mělo být rozhodnuto zpravidla až tehdy, pokud je učiněn pokus o využití mírnějšího postupu, avšak účasti obviněného se jím nepodaří dosáhnout. Z napadených rozhodnutí ve věci a části spisu okresního soudu, který si Ústavní soud vyžádal, však plyne, že žádný pokus mírnější formou učiněn nebyl.

20. Judikatura Ústavního soudu připouští, že takový pokus nemusí být vyčerpán, pokud by se jevílo zjevným, že nemůže být úspěšný. To lze dovozovat například z neúspěšných snah o předvedení či zatčení dané osoby v jiném trestním řízení, či z toho že není známo, kde se zdržuje, a to ani přes již učiněné hledání policie (kupříkladu ve snaze doručit jí písemnosti), a v podstatě ji tak není odkud předvést. Skutečnosti ukazující, že předvedení není možné, však v takovém případě musí být v odůvodnění soudu vyloženy (srovnej usnesení sp. zn. III. ÚS 1740/25). Ani to se však v posuzované věci nestalo. Odůvodnění usnesení okresního soudu se otázce využití prostředků menší intenzity než vazba nevěnuje vůbec a krajský soud se k takovéto námitce stěžovatele vyjádřil v tom směru, že uvalení vazby není podmíněno využitím mírnějších prostředků k zajištění jeho účasti (bod 11 jeho usnesení). Jde přitom o právní názor, jenž je, jak je zřejmé z výše uvedeného, nesprávný a odporující judikatuře Ústavního soudu. Přílehlavý je i poukaz stěžovatele na to, že se sice nedostavoval k hlavním líčením, nicméně nebyl nekontaktní a bylo známo místo jeho pobytu (šlo tedy o zcela jinou situaci, než jaká byla řešena usnesením sp. zn. III. ÚS 1740/25).

21. Byť se obviněný obstrukcemi vyhýbá účasti na jednání soudu, soudy na něj nemohou uvalit vazbu, aniž by se vypořádaly s otázkou, zda nelze jeho účast zajistit méně intenzivními prostředky. Jinak dochází k porušení práva zaručeného čl. 8 odst. 5 Listiny. Právě takovou situaci Ústavní soud shledal v projednávané věci a napadené rozhodnutí krajského soudu tak nemohlo obstát.

22. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud, a to mimo ústní jednání (za splnění podmínek § 44 citovaného zákona), ústavní stížnost zčásti odmítl podle § 43 odst. 1 písm. d) zákona o Ústavním soudu jako návrh, k jehož projednání není příslušný, a z části jí podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu vyhověl.

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)

- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)